

Notat om udvikling af en erhvervs- uddannelse til Hærens konstabler

Svend Jensen
ERA – Erhvervspædagogisk Rådgivning

Glenn Press-Hansen
PAR by Press

August 2017

Indholdsfortegnelse

Indledning	3
1 Styring af erhvervsuddannelserne	4
1.1 Aktørerne i erhvervsuddannelsessystemet	4
1.1.1 Råd og nævn	4
1.1.2 De faglige udvalg	5
1.1.3 Lokale uddannelsesudvalg	6
1.2 Styringsmodel	7
2 Erhvervsuddannelsernes typiske opbygning og struktur	7
2.1 Grundforløbet	7
2.2 Hovedforløbet	8
3 Udspil til udvikling af en erhvervsuddannelse for konstabler	10
3.1 Det faglige udvalgs opgave ved etablering af en ny uddannelse....	10
3.2 Uddannelsens kompetenceområder.....	11
3.3 Uddannelsens formål, opdeling og varighed.....	14
3.3.1 Formål og opdeling	14
3.3.2 Varighed	14
3.4 Kompetencer forud for optagelse på hovedforløbet	15
3.5 Kompetencer for hovedforløbet	17
3.6 Model for uddannelsens opbygning	19
3.7 Lærerkvalifikationer	21
3.8 Erhvervsuddannelserne og Forsvarets uddannelsessystem.....	22
3.9 Læreplansfag og undervisningsfag	23
4 Det militære uddannelseshierarki	24
4.1 Det militære curriculum	25
4.2 Organisation for en kampbataljon	26
4.2.1 Grundlæggende militær uddannelse	26
4.2.2 Funktionsuddannelse	27
4.2.3 Enhedsuddannelse	27
4.2.4 Uddannelsens sammensætning	28
5 Opsamling	29

Indledning

Den 3. marts 2017 afholdte HKKF en workshop om udvikling af en erhvervsuddannelse til Hærens konstabler med deltagelse af en række ressourcepersoner med viden om erhvervsuddannelser, erhvervsskoler og Forsvarets uddannelser. Udgangspunktet for drøftelserne på workshoppen var rapporten: *Fra funktion til faglært – Praktiske veje til en erhvervsuddannelse i Hæren*. I forlængelse af workshoppen blev det besluttet, at Svend Jensen, ERA – Erhvervspædagogisk Rådgivning og Glenn Press-Hansen, PAR by Press, skulle arbejde videre med at udforme et beslutningsgrundlag for udvikling af en erhvervsuddannelse til faglært soldat – i første omgang som et notat, der indeholder følgende:

- Et udkast til en bekendtgørelse, hvor *uddannelsens formål, opdeling i trin og kompetencemål for hovedforløbet* er beskrevet. De øvrige beskrivelsesenheder udelades i denne omgang.
- En skitse, der beskriver uddannelsens gennemførelse overordnet set i lyset af bl.a. hærens uddannelser for konstabler og den militære opgaveløsning.

Arbejdet med notatet bygger på følgende forudsætninger:

- Hærens Basisuddannelse (HBU) indgår ikke i den samlede erhvervsuddannelse.
- Hærens Reaktionsuddannelse (HRU) integreres i erhvervsuddannelsen i så høj grad som muligt.
- Erhvervsuddannelsen tilstræbes at have en varighed på 3 år og 6 måneder, som efterfølgende giver soldaten mulighed for at blive optaget på videregående uddannelser fx professionsbachelor m.v.
- Erhvervsuddannelsen skal opbygges med en tydelig progression i forløbet. Det er afgørende, at etablering af en erhvervsuddannelse for konstabler i Hæren tilrettelægges således, at Hærens operative opgaveløsning og evnen til at uddanne, opstille og udsende enheder opretholdes.
- Der lægges stor vægt på, at en erhvervsuddannelse udvikles ud fra et helhedsperspektiv, som skaber grundlag for et kvalitativt løft af konstablernes militærfaglige kompetencer, samtidig med at uddannelsen tilgodeser muligheder for intern videreuddannelse (karriereudvikling) såvel som omstillingsevne og employability.

Arbejdet med notatet repræsenterer en tidlig fase i et længere udviklingsforløb. Udvikling af en ny erhvervsuddannelse er en proces, som involverer beskrivelse af en bekendtgørelse, en uddannelsesordning og senere, når uddannelsen skal iværksættes, kræves der også en lokal undervisningsplan.

På workshoppen var flere deltagere inde på, at det første arbejde må være at få specificeret, hvad uddannelsen skal føre frem til dvs. formålet med uddannelsen og de kompetencemål, der skal være opnået ved uddannelsens afslutning. Derudover er det også vigtigt at få et tydeligt billede af uddannelsens specialer, fordi det er herigennem, at fx ingeniørtropperne og andre grene af Hæren kan se sig selv i uddannelsen.

Til en begyndelse er det imidlertid nødvendigt at etablere et overblik over de lovgivnings- og styringsmæssige rammer, som en erhvervsuddannelse for konstabler i Hæren skal være omfattet af.

1 Styringen af erhvervsuddannelserne

Udviklingen af en militær erhvervsuddannelse for konstabler i Hæren skal overholde de gældende regler for erhvervsuddannelsers opbygning, indhold og styring mv., sådan som det fremgår af lov om erhvervsuddannelser.

Det danske erhvervsuddannelsessystem er generelt meget fleksibelt, hvilket har sikret, at uddannelserne generelt har opfyldt uddannelsesbehovene i mange forskellige typer af virksomheder og brancher i årtier. Koblingen til AMU har samtidig garanteret et relevant udbud af efteruddannelse for faglærte, inden for den pågældende uddannelse. Det har i mange år været muligt at foretage en løbende tilpasning af uddannelsernes indhold og tilbyde efteruddannelse via AMU i takt med teknologiudviklingen og udviklingen i virksomhederne. Denne fleksibilitet fordrer imidlertid et større regelværk, der undertiden kan virke uoverskueligt, når man skal udvikle en ny erhvervsuddannelse fra grunden.

Regelgrundlaget for styringen af erhvervsuddannelserne er erhvervsuddannelsesloven, der uddybes i bekendtgørelsen om erhvervsuddannelser, som ofte kaldes hovedbekendtgørelsen. Denne bekendtgørelse er Undervisningsministeriets udmøntning af loven og uddyber en lang række regler for uddannelserne. Styringen af den enkelte uddannelse bygger desuden på en uddannelsesbekendtgørelse, der konkretiseres i en uddannelsesordning. Uddannelsesordningen udmøntes lokalt på den enkelte skole igennem en lokal undervisningsplan. Dette regelværk tilvejebringes, forvaltes og udmøntes af en række vigtige aktører nemlig Undervisningsministeriet, tre råd og nævn, faglige udvalg, lokale uddannelsesudvalg og skolerne. Dette skal uddybes i de følgende kapitler.

1.1 Aktørerne i erhvervsuddannelsessystemet

Undervisningsministeriet har det overordnede parlamentariske, økonomiske og retlige ansvar for erhvervsuddannelserne, som er reguleret i henhold til erhvervsuddannelsesloven. Dette betyder, at Undervisningsministeriet i praksis er involveret på flere niveauer i både udvikling, udbud og gennemførelse af erhvervsuddannelserne. Undervisningsministeriet fører fx tilsyn med den faglige kvalitet på erhvervsuddannelserne og tilsyn med uddannelsesinstitutionernes økonomi, drift og anvendelse af tilskud.

Samtidig er der også en række andre aktører, der spiller vigtige roller i den samlede styring af erhvervsuddannelserne.

Arbejdsmarkedets parter indgår i de faglige udvalg og lokale uddannelsesudvalg. Det samme er tilfældet i tre uafhængige råd og nævn, som rådgiver og træffer afgørelser på området.

1.1.1 Råd og nævn

Til rådgivning af ministeren om erhvervsuddannelserne generelt er "Rådet for de Grundlæggende Erhvervsrettede Uddannelser" (REU) nedsat. Rådet, som mødes 8-10 gange om året, er bredt sammensat af arbejdsmarkedets hovedorganisationer og underorganisationer. Derudover er Kommunernes Landsforening, Danske Regioner, lærerorganisationer, skoleforeninger og elevorganisationer repræsenteret. Ministeriet deltager i alle rådets møder.

REU har blandt andet til opgave at følge samfundets udvikling og pege på tendenser, som kan få betydning for erhvervsuddannelserne. På baggrund af REU's

observationer afgiver rådet indstillinger til ministeren, hvis der opstår behov for at oprette nye erhvervsuddannelser og omlægge eller nedlægge eksisterende. En ny erhvervsuddannelse til Hærens konstabler skal forelægges REU og kan efter en positiv indstilling godkendes af ministeren.

Twistighedsnævnet behandler og træffer afgørelser om tvister og uenigheder mellem elever og virksomheder, hvor der er opstået uenighed om elevens praktikophold. Det er en forudsætning for indbringelse af sager for Twistighedsnævnet, at sagen forinden har været forsøgt forligt af det faglige udvalg.

Ankenævnet vedrørende Praktikvirksomheder behandler primært klager fra virksomheder, som mener, at deres ansøgning om godkendelse som praktiksted ikke fuldt ud er imødekommet.

1.1.2 De faglige udvalg

Arbejdsmarkedets parter har en stor indflydelse på erhvervsuddannelserne igennem arbejdet i de faglige udvalg og deres uddannelsessekretariater. I forbindelse med en erhvervsuddannelse til Hærens konstabler får de relevante arbejdstager/arbejdsgiverorganisationer i Hæren en betydelig indflydelse på uddannelsens udvikling og gennemførelse igennem medlemskab af det faglige udvalg for uddannelsen. Hæren/Forsvaret kan naturligvis stadig gennemføre uddannelsesvirksomhed efter eget behov, som ligger udenfor erhvervsuddannelsen.

De faglige udvalg bestemmer uddannelsernes varighed og struktur, herunder fordelingen af skoleundervisning og praktikuddannelse. De faglige udvalg bestemmer også uddannelsens mål og øvrige rammer for undervisningens indhold samt indholdet i reglerne for praktikuddannelsen. I praksis er det Undervisningsministeriet, som fastsætter reglerne på baggrund af udvalgenes ønsker.

De faglige udvalg udvikler uddannelsesordninger for de enkelte uddannelser på grundlag af uddannelsesbekendtgørelsen. Uddannelsesordningerne fastsættes i henhold til erhvervsuddannelsesloven og bekendtgørelse om erhvervsuddannelser (hovedbekendtgørelsen) og skal supplere uddannelsesbekendtgørelserne. Fx er det i uddannelsesordningerne, at fagene i uddannelsernes hovedforløb er beskrevet. Man kan i nogen grad sammenligne uddannelsesordningen med Hærens blivende bestemmelser for uddannelse (BBU).

De faglige udvalg har desuden til opgave at følge den erhvervsmæssige udvikling og efter behov tage initiativ til nyetablering, omlægning og nedlæggelse af uddannelser. Følgende afgørelser hører også under det faglige udvalgs arbejdsområde:

- Godkendelse af praktikvirksomheder.
- Godkendelse af særbestemmelser i uddannelsesaftaler.
- Afkortning eller forlængelse af uddannelser.
- Klager over skolers afgørelser om elevers optagelse eller ophør med skolepraktik.

Udvalgenes bestemmelsesret udfoldes inden for lovgivningens rammer. Det vigtigste regelværk er i denne forbindelse erhvervsuddannelsesloven, bekendtgørelsen om erhvervsuddannelser og den pågældende uddannelsesbekendtgørelse.

1.1.3 Lokale uddannelsesudvalg

De lokale uddannelsesudvalg rådgiver bestyrelsen, skolen og uddannelsesområdet, som uddannelsesudvalget refererer til. Derudover fungerer de lokale uddannelsesudvalg som de faglige udvalgs forlængede arm på lokalt niveau. Det er de samme organisationer/partner, der er repræsenteret i det faglige udvalg og i det lokale uddannelsesudvalg. Parterne er Hæren/VFK og HKKF, og de kan vælge at lade sig repræsentere af lokale repræsentanter i de lokale uddannelsesudvalg.

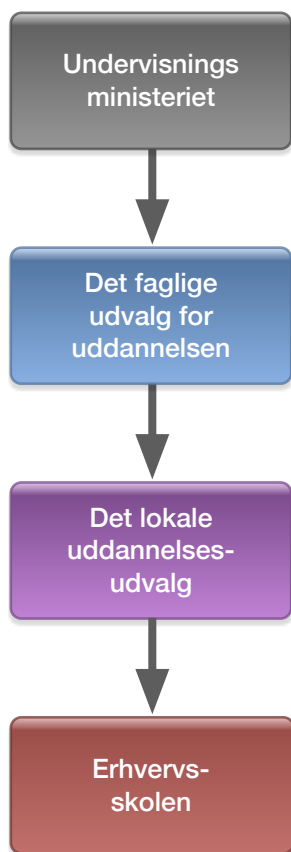
Det lokale uddannelsesudvalg har en betydelig indflydelse på uddannelsens gennemførelse lokalt på den enkelte skole. Det lokale uddannelsesudvalg skal fx:

- I samarbejde med skolen fastsætte den lokale undervisningsplan. Den lokale undervisningsplan er skolens dokumentation for, hvordan man vil gennemføre uddannelsen på skolen med udgangspunkt i uddannelsesordningen.
- Rådgive skolen om udbud af valgfag, valgfrie specialefag.
- I samarbejde med skolen at fastsætte en skolebedømmelsesplan, der indgår i den lokale undervisningsplan
- Holde sig orienteret om evalueringsresultatet af skolens kvalitetssystem, der skal sikre kvaliteten i uddannelsens skoledel.
- Rådgive skolen i forbindelse med undervisningens gennemførelse i overensstemmelse med undervisningsplanen, herunder om indretning og vedligeholdelse af værkstedslokaler samt anvendelse og vedligeholdelse af udstyr, værktøj og øvelsesmateriale.

Arbejdsgiver- og arbejdstagerorganisationerne har igennem repræsentationen i både det faglige udvalg og det lokale uddannelsesudvalg en afgørende indflydelse på uddannelsens konkrete gennemførelse og kvalitet.

1.2 Styringsmodel

Sammenfattende vises herunder en model for styringen af erhvervsuddannelserne med de vigtigste aktører og den væsentligste del af regelværket.

Erhvervsuddannelsesloven og bekendtgørelse om erhvervsuddannelser (hovedbekendtgørelsen).

Uddannelsesbekendtgørelsen. Uddannelsens formål og overordnede kompetencemål, trin samt øvrige overordnede rammer.

Uddannelsesordningen fastsættes af det faglige udvalg og supplerer samt uddyber uddannelsesbekendtgørelsen fx igennem beskrivelse af fagene i uddannelsen.

Den lokale undervisningsplan. Her beskriver erhvervsskolen i samarbejde med det lokale uddannelsesudvalg, hvordan uddannelsesordningen udmøntes lokalt på skolen.

2 Erhvervsuddannelsernes typiske opbygning og struktur

En erhvervsuddannelse består af et grundforløb (grundforløb 1 og 2) og et hovedforløb. Grundforløb 1 har en varighed på 20 uger, og det samme gælder for grundforløb 2. Det er dog muligt at opbygge et grundforløb 2 med under 20 ugers varighed. Hovedforløbet, der gennemføres som vekseluddannelse, kan ifølge hovedbekendtgørelsen normalt have en varighed på op til 3 år og 6 mdr. Varigheden af den obligatoriske skoleundervisning kan normalt ikke overstige 60 uger.

2.1 Grundforløbet

Grundforløbet er bygget op omkring følgende fire hovedområder.

- 1) Omsorg, sundhed og pædagogik
- 2) Kontor, handel og forretningsservice

- 3) Fødevarer, jordbrug og oplevelser
- 4) Teknologi, byggeri og transport

En erhvervsuddannelse for konstabler i Hæren vil ligge i område 4 vurderet ud fra indholdet i erhvervsuddannelsen.

Der er flere forskellige måder, eleven kan gennemføre en erhvervsuddannelse på. Hvis man påbegynder en erhvervsuddannelse umiddelbart efter folkeskolen, starter man typisk på grundforløb 1, som er et bredt erhvervsintroducerende forløb på 20 uger inden for et hovedområde. Herefter fortsætter eleven på grundforløb 2 efter at have valgt den erhvervsuddannelse, som eleven ønsker at gennemføre. Grundforløb 2 er dermed en del af en bestemt erhvervsuddannelse.

En erhvervsuddannelse for konstabler i Hæren bygger på, at eleven har gennemført Hærens Basisuddannelse, som for nærværende er tilrettelagt som fire måneders tjeneste som værnepligtig eller på værnepligtslignende vilkår. Derfor kan den unge starte direkte på grundforløb 2, som dermed skal udgøre en del af erhvervsuddannelsen. Dette ligger godt i tråd med de forhold, der gælder i dag i Hærens uddannelser. En tilfredsstillende gennemførelse af HBU udgør en forudsætning for at indgå en "uddannelsesaftale" som konstabel og dermed fortsætte på Hærens reaktionsstyrkeuddannelse (HRU). Derfor er det naturligt at indtænke HBU i udviklingen af den væsentligste del af grundforløb 2. Dette uddybes senere i kapitel 3.4 side 15.

2.2 Hovedforløbet

Forudsætningen for at starte på et hovedforløb er, at eleven har bestået prøven i grundforløb 2 og indgået en uddannelsesaftale med en virksomhed i dette tilfælde med Hæren. Som udgangspunkt skal et hovedforløb bestå af flere (typisk to) kompetencegivende trin. Ved udvikling af en erhvervsuddannelse for konstabler i Hæren kan HRU udgøre den væsentligste del af trin 1. Det forhold, at soldaten er klar til udsendelse, opfylder hovedbekendtgørelsens krav om, at et kompetencegivende trin skal kunne være grundlag for beskæftigelse. Derudover kan et antal grundfag i løbet af trin 1 bidrage til at udvikle en bredere og mere helhedsorienteret kompetenceprofil hos konstablen. Generelt er det undtagelsen at konstablen afslutter sin erhvervsuddannelse med trin 1. Dette træffes der afgørelse om i forbindelse med udformningen af uddannelsesaftalen.

Trin 2 indeholder typisk flere specialer, og her er det naturligt at inddrage de forskellige tjenestegrene i Hæren som uddannelsens specialer. Dette uddybes senere.

De fleste erhvervsuddannelser har i dag et eux-forløb, hvor eleven kan kombinere en erhvervsuddannelse med en erhvervsfaglig studentereksamen. På den måde opnås både en erhvervskompetence og en generel studiekompetence. Eux indeholder praktik og den fulde skoleundervisning fra erhvervsuddannelsen - med undtagelse af grund- og valgfag samt fag med grundfagslignende indhold. Disse fag er erstattet af fag på gymnasialt niveau. Eleven får altså de samme erhvervsfaglige kompetencer i et eux-forløb, som i en almindelig erhvervsuddannelse. Samtidig får man fag på gymnasialt niveau, der i omfang svarer til en to-årig gymnasial uddannelse.

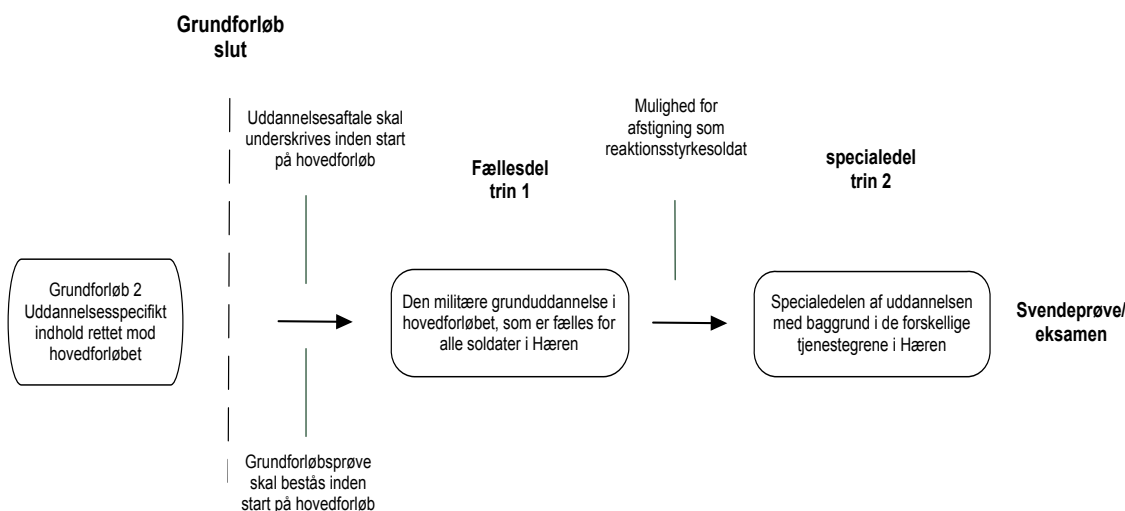
Det er ikke et krav, at en erhvervsuddannelse skal indeholde et eux-forløb. Forløbet vil komplicere gennemførelsen af en erhvervsuddannelse for konstabler i

Hæren. Derfor er det mest hensigtsmæssigt at planlægge med at udvikle en erhvervsuddannelse uden eux-forløb i dette tilfælde. Hvis der senere viser sig behov for dette, kan man udvikle et eux-forløb senere.

En erhvervsuddannelse skal også indeholde en beskrivelse af et særligt tilrettelagt hovedforløb for voksne. Dette vil betyde, at alle konstabler i Hæren med tiden får en mulighed for at få den samme erhvervsuddannelse som de unge, men med fuld merit for praktik og allerede erhvervede kompetencer. I praksis vil der være tale om korte uddannelsesforløb med fuld merit for praktik. Det standardiserede hovedforløb for voksne skal bestå af fag, der indgår i den tilsvarende erhvervsuddannelse for unge. Opgaven er derfor først at få udviklet en erhvervsuddannelse til de unge i Hæren.

Herunder vises en overordnet model for det mest oplagte forløb i forhold til en erhvervsuddannelse for Hærens konstabler. Modellen vil blive udbygget og mere indgående beskrevet i resten af notatet.

3 Udspil til udvikling af en erhvervsuddannelse for konstabler

I dette hovedkapitel leveres et udspil til, hvordan man kan udvikle en erhvervsuddannelse til Hærens konstabler, der både tager højde for de gældende regler og den særlige uddannelseskontekst, som Hæren og Forsvaret udgør. Der er ikke tale om et udviklingsarbejde, men skitseringer til brug for de videre drøftelser af mulighederne for at udvikle en erhvervsuddannelse på dette område. Fokus i bestræbelsen ligger på at tilvejebringe et grundlag for at skrive en uddannelsesbekendtgørelse dvs. beskrivelse af *uddannelsens formål, opdeling i trin og kompetencemål for hovedforløbet*. Skitseringerne tager bl.a. højde for Hærens uddannelser for konstabler og den militære opgaveløsning.

3.1 Det faglige udvalgs opgave ved etablering af en ny uddannelse

I hovedbekendtgørelsen oplystes en række krav, som det faglige udvalg skal opfylde i forbindelse med etablering af en ny erhvervsuddannelse. I henhold til §2 i bekendtgørelse om erhvervsuddannelse skal det faglige udvalg redegøre for følgende:

1. Uddannelsens formål.
2. De beskæftigelsesområder, uddannelsen retter sig imod, og om hvorledes uddannelsesbehovet hidtil har været dækket, herunder om der er tale om et hidtil udækket uddannelsesområde, eller om den foreslåede uddannelse skal erstatte en eller flere eksisterende uddannelser eller specialer og i bekræftende fald hvilke.
3. Om udvalget har samarbejdet med andre faglige udvalg om at oprette eventuelle tværgående uddannelser og om at undgå overlappning af uddannelser.
4. Varigheden af den foreslåede uddannelse og om trindeling af uddannelsen, jf. § 15, stk. 2 og 4, i lov om erhvervsuddannelser.
5. Hvilke grupper af elever uddannelsen særligt vil rette sig mod.
6. Afgrænsningen til andre erhvervsrettede uddannelser.
7. De forventede praktikplads- og beskæftigelsesmuligheder på de beskæftigelsesområder, den foreslåede uddannelse retter sig mod, baseret på analyser og prognoser.
8. Den forventede årlige tilgang til uddannelsen baseret på analyser og prognoser.
9. Foreliggende analyser og prognoser vedrørende kvalifikationsbehov, der kan danne grundlag for fastlæggelse af uddannelsens mål og indhold.
10. Hvordan den foreslåede uddannelse vil kunne bidrage til at opfylde formålene efter § 1.

I dette tilfælde er der umiddelbart vurderet ingen eksisterende faglige udvalg, som har baggrund for at ansøge om en erhvervsuddannelse til konstabler i Hæren. Derfor må der etableres et midlertidigt uddannelsesudvalg/fagligt udvalg med deltagere fra de relevante parter allerede i de tidlige faser af udviklingsarbejdet.

Det forarbejde, der ligger til grund for dette notat, retter sig mod flere punkter i ovenstående liste, som det faglige udvalg skal redegøre for. I forbindelse med det videre arbejde er det nødvendigt at igangsætte et analysearbejde især i forhold til at opfylde punkterne 7-10.

3.2 Uddannelsens kompetenceområder

I forbindelse med udvikling af nye erhvervsrettede uddannelser har ERA udviklet et værktøj, som sigter på at udvikle en sammenhængende arbejdsrelateret profil for uddannelsen, der samtidig viser dens unikke kompetencesammensætning set i forhold til andre uddannelser. Grundlaget for denne del af udviklingsarbejdet er normalt en analyse af jobfunktioner, arbejdsdeling, teknologi m.m. som sammenfattes i en model bestående af en række kompetenceområder. I dette tilfælde bygger kompetenceområderne på data fra tidligere gennemførte projekter i Forsvaret.

En uddannelses kompetenceområder tager udgangspunkt i arbejdet og arbejdsmarkedet. På denne måde relaterer kompetenceområderne sig også til formålet og de overordnede kompetencemål for uddannelsen.

Kompetenceområderne skal korrespondere med indholdet, organiseringen og teknologien i de arbejdsområder, som uddannelsen skal udvikle viden, færdigheder og kompetencer inden for. Kompetenceområderne beskrives overordnet, men genkendeligt i forhold til f.eks. specialiseringer og særlige arbejdsområder. Senere kan der blive behov for at beskrive kompetenceområderne væsentligt mere detaljeret fx i forbindelse med udvikling af fag i uddannelsesordningen.

I den videre uddannelsesudvikling skal kompetenceområderne sikre en helhedsorienteret tilgang til soldatens kompetenceudvikling, sådan at specifikke og fagligt snævre kompetenceelementer, fx vedligeholdelse af et våben o.l., altid ses inden for en helhed – et kompetenceområde. Derfor vil modellerne for kompetenceområderne være et gennemgående værktøj i uddannelsesudviklingen fra skrivning af bekendtgørelsen til uddannelsesordningen er færdig. I forbindelse med seminarer og andre drøftelser om uddannelsen vil kompetenceområderne være et vigtigt strukturerende omdrejningspunkt for de beslutninger, der skal træffes.

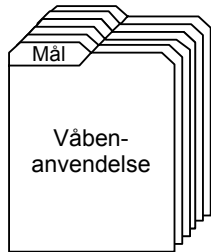
På næste side ses en skitse af kompetenceområderne for den faglærte soldat. Vi bruger begrebet faglært soldat i stedet for professionel soldat for at betone det uddannelsesløft, som erhvervsuddannelsen skal sikre.

Kompetenceområderne beskriver det, en soldat skal kunne inden for forskellige områder som grundlag for den senere specialisering. På den efterfølgende side ses kompetenceområderne for de oplagte specialiseringsmuligheder.

Beskrivelserne af de forskellige kompetenceområder i modellen er overordnede illustrative beskrivelser. Skitserne og indholdsbeskrivelserne kan ændres og tilpasses i løbet af uddannelsesudviklingen og dermed bidrage til at fastholde overordnede beslutninger om uddannelsens indhold.

Grundlaget for de nuværende indholdsbeskrivelser i modellen er en gennemgang af en større mængde beskrivelser af, hvad den faglærte soldat skal kunne inden for de forskellige områder i Hæren. På denne baggrund er vi nået frem til 6 kompetenceområder, der omfatter soldatens grundlæggende kompetencer. Det drejer sig om militær fysisk og mental kapacitet, signaltjeneste, førstehjælpstjeneste, felttjeneste, våbenanvendelse samt katastrofe- og humanitær bistand. Tilsvarende er der 5 kompetenceområder for specialerne. Det drejer sig om ingeniørtjeneste, kamp- og ildstøttetjeneste, logistik, føringsstøttetjeneste og efterretningstjeneste. Måske kan antallet af specialer blive reduceret i løbet af udviklingsarbejdet, men det er for tidligt at afgøre dette. Se i øvrigt kompetencemodellerne på de næste to sider.

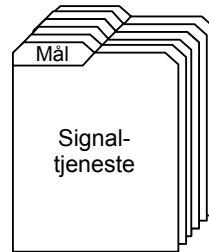
Kompetenceområder for faglært soldat i Hæren

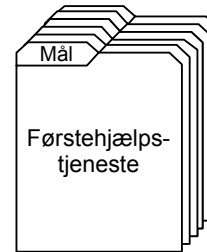
Indhold.
Kompetenceområdet har til formål at bibringe den faglærte soldat viden om:
- de forskellige våben og våbensystemers virkning på mennesker, anlæg/installationer og køretøjer;
- den humanitære folkeret, Geneve konventionen samt krigens love, herunder Rules of Engagement;
- Den danske Grundlov;
- Militær magtanvendelse i fred og krig.
Færdigheder i brug af:
- eget våben
- enhedens våben/
våbensystemer

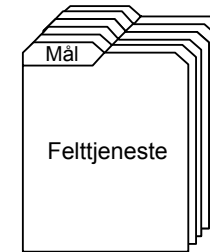
Indhold.
Kompetenceområdet har til formål om at opbygge, udvikle og fastholde en stærk fysik, samt det mentale overskud, jobbet kræver. Der stilles krav om, at den faglærte soldat skal kunne bære en stor vægt, skal kunne bevæge sig i al slags terræn med fuld oppakning og i al slags vejr under et ekstremt fysisk og psykisk pres. Der arbejdes både med core træning (styrkelse af kroppens skelet), muskelstyrketræning, udholdenhedstræning og restitution. Kamppsykologi, stresshåndtering og teambuilding indgår også i kompetenceområdet.

Indhold.
Kompetenceområdet har til formål at udvikle strukturerede færdigheder inden for kommunikation:
- mand og mand i mellem
- enheder i mellem;
- krypteret kommunikation. Derudover fokuseres på anvendelsen af signalkoder, krypteringsmåder og metoder samt anvendelse af forskellige radiotyper på de forskellige båndbredder: HF, VHF, UHF samt satellit-kommunikation.

Indhold.
Kompetenceområdet har til formål at opbygge og vedligeholde soldatens evne til at rede liv. Området omfatter almindelig førstehjælp samt taktisk sanitetstjeneste for enkeltmand. Derudover bibringes soldaten en forståelse af den såredes vej fra kamppladsen til behandlingssted og hvordan sanitetstjenesten er organiseret.

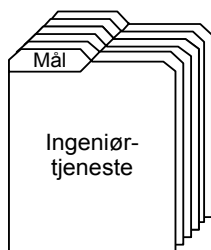

Indhold.
Kompetenceområdet omfatter metoder og teknikker til overlevelse på kamppladsen og i terrænet (naturen). Der bibringes viden og færdigheder om underbringelsesteknikker, kampformer/metoder og våbenvirkningens indflydelse på kamp- og underbringelses-anlæg.

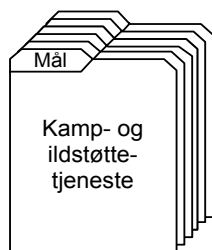

Indhold.
Kompetenceområdet har til formål at bibringe den faglærte soldat viden og færdigheder i:
- civilt-militært samarbejde (CIMIC) herunder samvirket med Udenrigsministeriet,
- samarbejde med Government Organisations (GO's) og Non-Governmental Organisations (NGO's),
- kulturforståelse,
- fremmedsprog,
- historie og samfundsudvikling,
- håndtering af menneskemasser/ flygtningestrømme,
- riot control og
- militær assistance til det civile samfund.

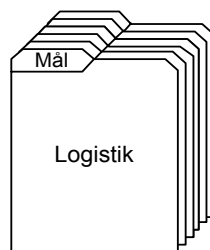
Kompetenceområder for faglært soldat - specialer

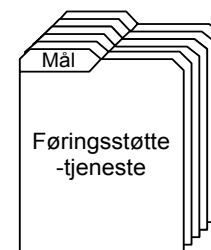
Indhold.
kompetenceområdet har til formål at bibringe soldaten færdigheder indenfor mobilitets-fremmende og mobilitetshæmmende foranstaltninger under alle forhold. Herudover dækker kompetenceområdet også etablering af lejre.

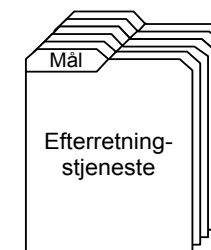
Indhold.
Kompetenceområdet dækker evnen til at nedkæmpe fjenden. Dette gøres inden for kortere afstand af fjenden ved nærkamp og direkte skydende våben i afstande op til 4 km. Desuden omfatter kompetenceområdet evnen til at levere alle former for fjernleveret våben i forbindelse med angreb og/eller forsvar, herunder: Artilleri, raketter, missiler, flystøtte samt droner. Fælles for disse er, at der er tale om langtrækkende våbensystemer, der anvendes til at nedkæmpe en fjende på lang afstand.

Indhold.
kompetenceområdet har til formål at gennemføre logistisk understøttelse af militære operationer. Logistisk understøttelse indeholder:
- forsyningstjeneste,
- sanitetstjeneste,
- ammunitionstjeneste,
- bjærgningstjeneste,
- militær politi tjeneste.
- vedligeholdelses- og reparationstjeneste

Indhold.
Kompetenceområdet er værnssfælles og er et samlende begreb for etablering og drift af militære hovedkvarterer og de nødvendige kommunikations- og informationssystemer.

Indhold.
Kompetenceområdet omfatter indhentning, bearbejdning og analyse af informationer til efterretninger. Formålet er at sikre, at beslutninger træffes på et så oplyst og veldokumenteret grundlag, som muligt.

3.3 Uddannelsens formål, opdeling og varighed

I en kommende uddannelsesbekendtgørelse for en erhvervsuddannelse til faglært soldat skal man i §1 redegøre for uddannelsens formål og opdeling i trin og specialer samt indplacering i den danske kvalifikationsramme for livslang læring. Det skal også her angives om uddannelsen kan gennemføres som et eux-forløb, hvilket er fravalgt i dette tilfælde. Hvis der viser sig et behov for dette, kan det udvikles senere.

3.3.1 Formål og opdeling

Med baggrund i de to modeller for den faglærte soldats kompetenceområder gives herunder et forslag til beskrivelse af § 1 i den kommende bekendtgørelse.

§ 1. Erhvervsuddannelsen til faglært soldat har som overordnet formål, at eleverne gennem skoleundervisning og praktikuddannelse opnår viden og færdigheder inden for følgende overordnede kompetenceområder:

- 1) Våbenanvendelse herunder brug af eget våben og enhedens våben.
- 2) Militær fysisk og mental kapacitet herunder core træning, muskelstyrketræning, udholdenhedstræning kamppsykologi og stresshåndtering.
- 3) Signaltjeneste i forbindelse med kommunikation mand og mand imellem, enheder imellem og krypteret kommunikation.
- 4) Førstehjælpstjeneste herunder almindelig førstehjælp og taktisk sanitetstjeneste for enkeltmand.
- 5) Felttjeneste til overlevelse på kamppladsen og i terrænet.

6) Katastrofe- og humanitær bistand herunder civilt-militært samarbejde (CIMIC)
Stk. 2. Eleven skal nå de uddannelsesmål, som er fastsat for det trin eller speciale, jf. stk. 3 og 4, som eleven har valgt.

Stk. 3. Uddannelsen indeholder trin 1 ----- (*her skal findes en titel for afstigning efter HRU fx reaktionsstyrkesoldat*) niveau 3 i den danske kvalifikationsramme for livslang læring.

Stk. 4. Uddannelsen afsluttes med trin 1 jf. stk. 3, eller med følgende specialer (trin 2), niveau 4 i den danske kvalifikationsramme for livslang læring:

- 1) Ingeniørtjeneste.
- 2) Kamp- og ildstøttetjeneste.
- 3) Logistik.
- 4) Føringsstøttetjeneste.
- 5) Efterretningstjeneste.

Der skal findes nogle nye titler for specialerne i trin 2 i løbet af udviklingsarbejdet fx *faglært soldat inden for ingeniørtjeneste*.

3.3.2 Varighed

I §2 i bekendtgørelsen skal uddannelsens varighed beskrives både for unge og voksne.

§ 2. Uddannelsen varer 3 år og 8 måneder inklusive grundforløbet (*eller 4 år?*).

Stk. 2. For elever, der skal gennemføre uddannelsen som erhvervsuddannelse for unge, varer uddannelsens specialer x år, hvoraf skoleundervisningen udgør xx uger fordelt på mindst to skoleperioder.

Stk. 3. For elever, der skal gennemføre uddannelsen som erhvervsuddannelse for voksne (euv-forløb), varer uddannelsens specialer x år og x måneder, hvoraf skoleundervisningen udgør xx uger.

Stk. 4. Den i stk. 3 nævnte skoleundervisning opdeles i mindst to skoleperioder for euv-forløb efter § 66 y, stk. 1, nr. 2, i lov om erhvervsuddannelser.

Den viste tekst i §2 skal blot illustrere, hvad der skal med i den endelige udgave. En varighed på 3 år inkl. grundforløbet er minimum, for at uddannelsen kan give adgang til de videregående uddannelser. Det er vigtigt at være opmærksom på, at bekendtgørelsen også skal angive varigheder for erhvervsuddannelse for voksne. De voksne konstabler i hæren skal derfor medtænkes i den samlede uddannelsesløsning under udviklingsarbejdet. Det er dog generelt de unge, der er referencen for uddannelsens indhold, opbygning og varighed.

3.4 Kompetencer forud for optagelse på hovedforløbet

En forudsætning for at kunne optages på en erhvervsuddannelses hovedforløb er, at eleven har bestået grundforløbsprøven i den sidste del af grundforløb 2. Denne prøve afspejler de overgangskompetencer, som det faglige udvalg har fastlagt i uddannelsesbekendtgørelsen.

Det ligger som en grundpræmis for udvikling af en erhvervsuddannelse for konstabler i Hæren, at man ikke kan indgå en uddannelsesaftale med Hæren og dermed starte på hovedforløbet uden at have gennemført HBU med et tilfredsstillende resultat. På denne måde repræsenterer målene for HBU reelt overgangskompetencerne til hovedforløbet. Dermed varetager HBU en funktion, der uddannelsesmæssigt svarer til grundforløb 2 i en erhvervsuddannelse. Derfor er det oplagt at medtænke HBU i udviklingen af grundforløb 2 i uddannelsen til faglært soldat.

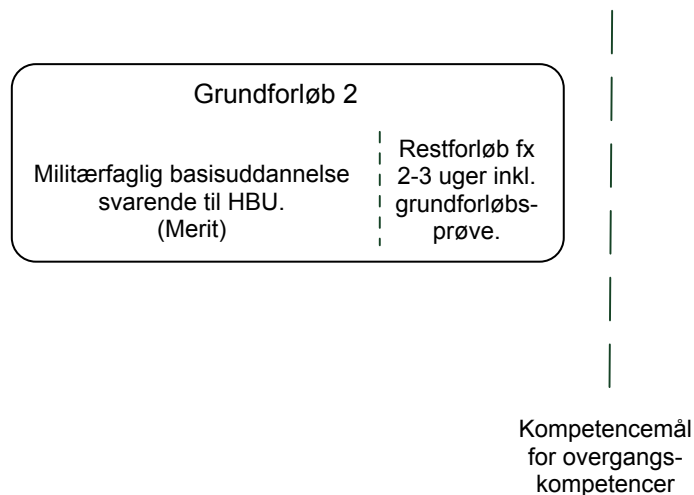
Man kan forestille sig en løsning, hvor HBU indgår i grundforløb 2. Dette vurderes dog til at være problematisk, da uddannelsen derved bliver afhængig af politiske beslutninger om værnepligtens længe m.v.

En bedre løsning er at beskrive et grundforløb 2, der sigter på de militærfaglige basiskompetencer, som svarer til HBU. Når Hæren i løbet af HBU har rekrutteret de personer, man ønsker at uddanne til konstabler, fortsætter disse på grundforløb 2, efter at HBU/værnepligten er gennemført. Da grundforløb 2 og HBU er næsten identiske får soldaten merit for langt den største del af grundforløb 2. Dette betyder, at der fx kan restere 2-3 uger, hvor konstablen skal opnå nogle kompetencer i et grundfag og gennemføre et kort forløb, der fører frem til grundforløbsprøven. Skitsen på næste side anskueliggør dette.

Grundforløb 2 skal ikke nødvendigvis være på 20 uger, hvilket er det almindeligste. Der er altså et spillerum for at udvikle særlige løsninger, som bedst muligt passer til Hærens særlige forhold herunder de ændringer, der kan opstå i forbindelse med værnepligten og indholdet i HBU.

Rekrutteringsmæssigt vil det under alle omstændigheder være et aktiv for Forsvaret, at værnepligten eller det meste af den kan give merit i en erhvervsuddannelse til faglært soldat.

Grundforløb slut

Med udgangspunkt i denne opbygning af grundforløb 2 er det oplagt at udlede overgangskompetencerne direkte af Hærens basisuddannelse, da den er ens ved alle tjenestesteder. De nøjagtige formuleringer af kompetencerne skal vente til en senere fase i udviklingsarbejdet. I dag beskriver Hæren overordnede mål for HBU med følgende formuleringer:

Målet med uddannelsen er at lære dig både som enkeltperson og i samarbejde med andre at kunne løse begrænsede kampopgaver, herunder bl.a. bevogtningsopgaver, patruljetjeneste og adgangskontrol. Du vil også opnå sådanne færdigheder, at du kan overleve i et "uvant miljø", ligesom du vil blive uddannet til at yde hjælp til den øvrige del af samfundet i tilfælde af f.eks. miljøkatastrofer eller større redningsopgaver. Endvidere vil du i løbet af uddannelsen modtage en grundlæggende introduktion om hærens deltagelse i fredsstøttende missioner, herunder om mulighederne for at tegne reaktionsstyrkekontrakt, samt en orientering om mulighederne for videre ansættelse i hæren.

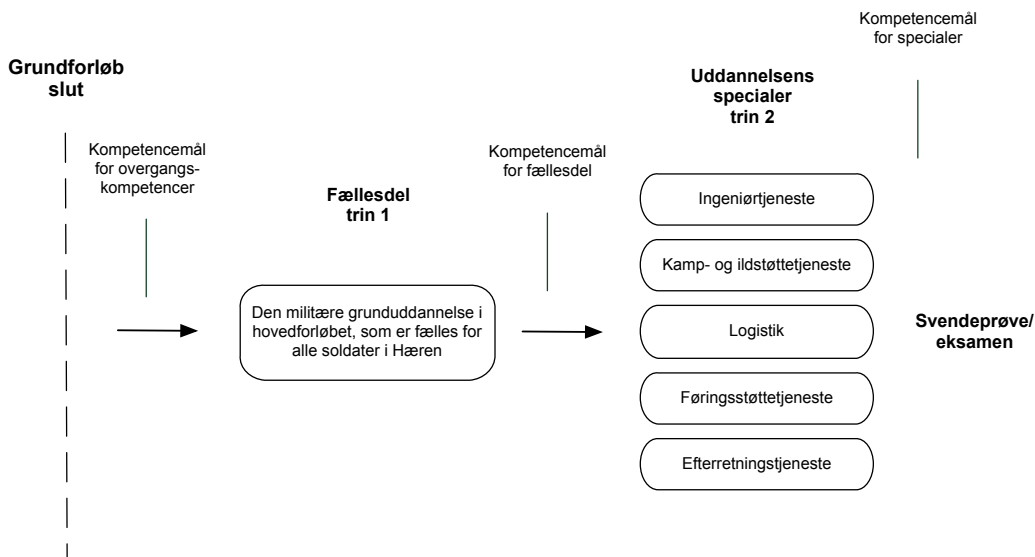
Hvis HBU skal udgøre en del af grundforløb 2, så får en væsentlig del af indholdet formel status af uddannelsesspecifikke fag. Det kan i denne forbindelse vise sig at være en fordel for den samlede løsning at harmonisere beskrivelsen af HBU med erhvervsuddannelsen i forhold til grundforløb 2. På denne måde kan man eliminere evt. oversættelsesproblemer i forhold til merit. Forsvarets uddannelsesbeskrivelser har generelt en høj kvalitet og opfylder i forvejen den nationale kvalifikationsrammes beskrivelsesform.

Hvis Hæren i forbindelse med rekrutteringen i HBU underskriver en uddannelsesaftale med soldaten umiddelbart før opstart på grundforløb 2, så bortfalder adgangskravene om mindst karakteren 02 i gennemsnit i henholdsvis dansk (skriftlig og mundtlig) og matematik (skriftlig) ved folkeskolens 9.- eller 10.-klasseprøve. De samme regler gælder for voksne.

3.5 Kompetencer for hovedforløbet

I bekendtgørelsen skal man beskrive to slags kompetencemål for hovedforløbet nemlig kompetencemål for trin 1, der er fælles for alle, og derudover de særskilte kompetencemål for uddannelsens specialer (trin 2). Se skitsen på næste side.

I bekendtgørelsens § 4 skal kompetencemålene for hovedforløbet beskrives inkl. specialerne. Vi har med udgangspunkt i kompetencemodellen udviklet følgende 17 kompetencemål for hovedforløbet:

1. Eleven kan igennem militær fysisk træning opbygge, udvikle og fastholde en stærk fysik med fokus på core træning, muskelstyrketræning og udholdenhedstræning.
2. Eleven kan opbygge egen mental kapacitet igennem anvendelse af kamppsykologi, teambuilding og stresshåndtering.
3. Eleven kan i forbindelse med signaltjeneste udføre kommunikation mand og mand imellem samt enheder imellem.
4. Eleven kan anvende signalkoder, krypteringsmåder og metoder samt anvende forskellige radiotyper på forskellige båndbredder herunder HF, VHF, UHF og satellitkommunikation.
5. Eleven kan anvende livredende førstehjælp i fredstid og udføre taktisk sanitetstjeneste i krigstid.
6. Eleven kan anvende viden om den såredes vej fra kamppladsen til behandlingssted og hvordan sanitetstjenesten generelt er organiseret.
7. Eleven kan anvende metoder og teknikker til overlevelse på kamppladsen og i terræn.
8. Eleven kan anvende eget og enhedens våben.

9. Eleven kan anvende kampformer/metoder og vurdere virkninger af fjendens våben samt indflydelse på kamp- og underbringelsesplanlægning.
10. Eleven kan udføre magtanvendelse som soldat ud fra viden om den danske grundlov, Genevekonventionen samt krigens love herunder Rules of Engagement.
11. Eleven kan deltage i civilt-militært samarbejde (CIMIC) herunder samarbejde med Government Organisations (GO's) og Non-Governmental Organisations (NGO's).
12. Eleven kan yde militær assistance til det civile samfund på baggrund af viden om psykologi og forståelse for menneskers situation og reaktioner under kritiske forhold. I kompetencen indgår desuden kulturforståelse og viden om samfundets udvikling og historie.
13. Eleven kan føre militære køretøjer i alle former for terræn.
14. Eleven kan i forbindelse med ingeniørtjeneste anvende mobilitetsfremmende og mobilitetshæmmende foranstaltninger under alle forhold.
15. Eleven kan i forbindelse med kamp- og ildstøttetjeneste nedkæmpe fjenden under anvendelse af direkte eller indirekte skydende våben.
16. Eleven kan i forbindelse med logistiktjeneste understøtte militære operationer (som kan omfatte forsyningstjeneste, sanitetstjeneste, ammunitionstjeneste, bjærgningstjeneste, militærpolititjeneste, vedligeholdelses- og reparationstjeneste).
17. Eleven kan i forbindelse med føringsstøttetjeneste medvirke ved etablering og drift af militære hovedkvarterer og betjene de nødvendige kommunikations- og informationssystemer.
18. Eleven kan i forbindelse med efterretningstjeneste medvirke ved indhentning, bearbejdning og analyse af informationer til efterretninger.

Kompetencemålene nr. 1-13 gælder for alle elever i hovedforløbet.

Kompetencemål nr. 14 gælder for specialet ingeniørtjeneste

Kompetencemål nr. 15 gælder for specialet kamp- og ildstøttetjeneste.

Kompetencemål nr. 16 gælder for specialet logistik.

Kompetencemål nr. 17 gælder for specialet føringsstøttetjeneste.

Kompetencemål nr. 18 gælder for specialet efterretningstjeneste.

Ovenstående kompetencemål skal ses som et udkast, der antageligt skal tilrettes i løbet af udviklingsarbejdet. Måske skal kompetencemålene for specialerne uddybes sådan, at der optræder flere mål for hvert speciale. Det er imidlertid vigtigt at skrive kompetencemålene så overordnede, at de kan rumme den dynamik, der altid vil være i Hærens aktiviteter. I modsat fald skal man ofte foretage ændringer i bekendtgørelsen.

3.6 Model for uddannelsens opbygning

På næste side ses en skitse, der viser uddannelsens opbygning i hovedtræk. Trindelningen i modellen betyder, at eleven kan gennemføre en del af uddannelsen (trin 1) og typisk efter en bestået prøve erhverve sig et uddannelsesbevis, som dokumenterer en brugbar erhvervskompetence på arbejdsmarkedet. Erhvervskompetencen for trin 1 refererer her til HRU, som udgør en uddannelsestid på 8 mdr. plus missionsforberedende undervisning. Det forhold, at HRU fører frem til, at soldaten kan udsendes, er tilstrækkelig dokumentation for, at trin 1 repræsenterer en erhvervskompetence.

Det er dermed muligt at lægge en pause ind i uddannelsesforløbet ved udsendelse. I det videre udviklingsarbejde skal det dog undersøges, om det er muligt, at en mission kan fungere som praktik eller evt. fungere som en standardmeritmulighed for praktikken i forbindelse med trin 2.

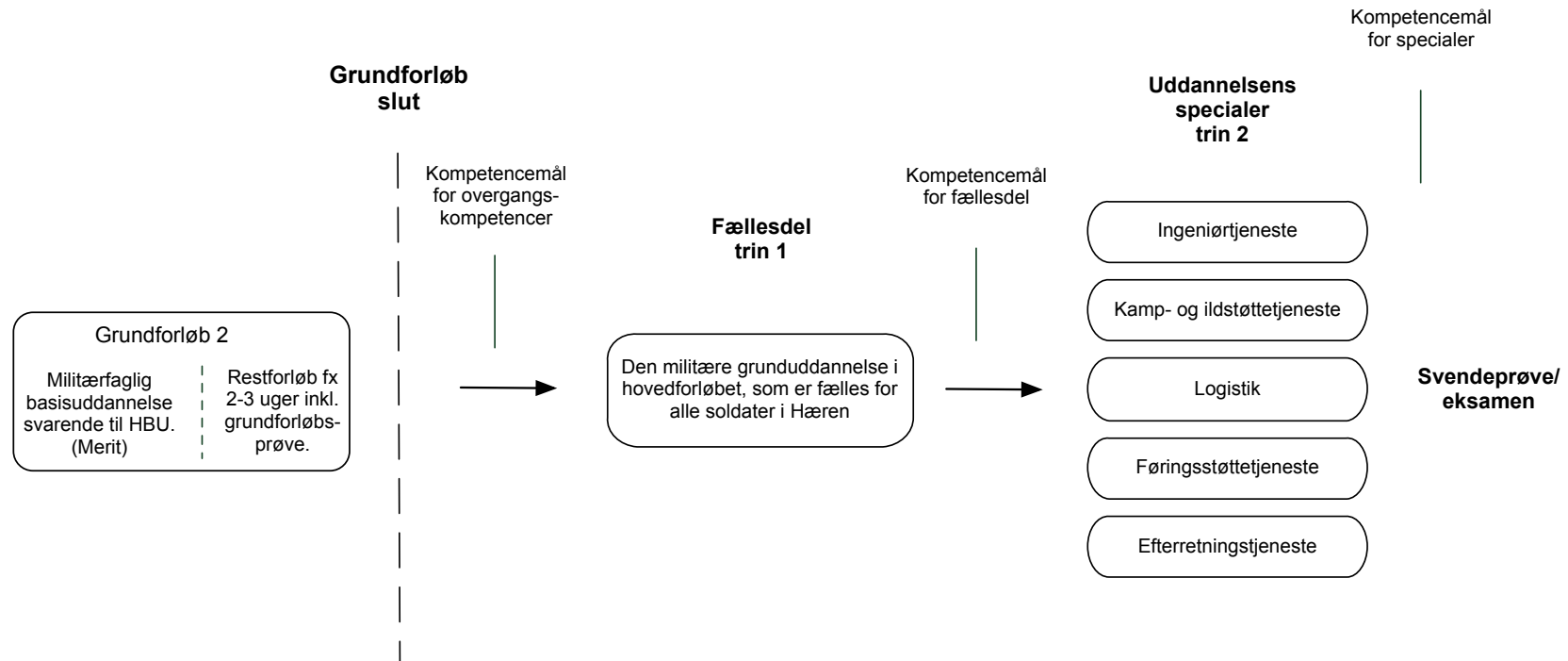
Praktikken udgør en særlig problemstilling i udviklingen af en erhvervsuddannelse til konstabler i Hæren. En del af den undervisning, der i dag foregår i Hæren, kan både ses som praktik og skoleundervisning fx skydeøvelser. En afklaring af dette skal ske i forbindelse med nogle vurderinger af hvor meget af skoleundervisningen, der kan/skal gennemføres i Hæren i relation til undervisningsfagene i den lokale undervisningsplan. En væsentlig del af skoleundervisningen skal nødvendigvis foregå i Hæren i praksis som udlagt undervisning fra erhvervsskolen, da ingen erhvervsskoler i dag har de nødvendige undervisningsfaciliteter og det nødvendige materiel. Hvordan dette løses beror bl.a. på et samarbejde mellem Hæren og én eller flere erhvervsskoler allerede i løbet af udviklingsarbejdet.

Progressionen i uddannelsen opstår igennem beskrivelsen af fag og rækkefølgen i fællesdelen af uddannelsen. Prøver i forløbet kan medvirke til at understrege progressionen. Det fremgår af beskrivelsen af uddannelsesplanlægningen i Hæren, at man her opererer med en tydelig progression i konstablens uddannelse, og den skal opretholdes og videreudvikles i erhvervsuddannelsesløsningen. Derudover medvirker specialiseringen i den sidste del af uddannelsen til en progression, der svarer til den, man ser i mange erhvervsuddannelser.

Set i forhold til de fleste erhvervsuddannelser er der forholdsvis mange specialer i uddannelsesskitsen. Dette anses i denne tidlige fase af uddannelsesudviklingen for at være nødvendigt for at kunne skabe en uddannelse, der svarer til det arbejdsmarked, som Hæren udgør. Hvis man i en branche på det civile arbejdsmarked havde et dokumenteret behov for en erhvervsuddannelse med 5 specialer, så ville dette næppe udgøre et problem. Elektrikeruddannelsen havde 5 specialer indtil august 2015, hvor man indførte en modulariseret uddannelse i stedet.

Modellen viser også den tidligere omtalte problemstilling om, at HBU i realiteten varetager overgangskompetencerne i grundforløb 2. Hvis man forestiller sig, at HBU holdes helt ude af erhvervsuddannelsen, så skal der laves et tilsvarende forløb i grundforløb 2. En person, der har været på arbejdsmarkedet i ganske kort tid efter folkeskolen, skal kunne optages på grundforløb 2 og gennemføre et forløb, der fører frem til hovedforløbet for konstabler.

Uddannelsesmodel for erhvervsuddannelse til faglært soldat

Kommentar: Modellens skal ses som en overordnet skitse til brug for drøftelser om den videre uddannelsesudvikling.

En almindelig uddannelsesaftale omfatter enten hele erhvervsuddannelsen eller kun hovedforløbet. I en erhvervsuddannelse for konstabler, hvor der skrives kontrakt (uddannelsesaftale) efter HBU, er det skoleindgangsvejen, der er relevant. Under denne ordning venter virksomheden og eleven med at indgå en uddannelsesaftale, indtil eleven har gennemført grundforløbet og bestået grundforløbsprøven, sådan at uddannelsesaftalen kun omfatter hovedforløbet.

3.7 Lærerkvalifikationer

Da der er tale om en ny erhvervsuddannelse, opstår der nogle særlige problemstillinger i forhold til lærerkvalifikationer både i forhold til de militærfaglige og pædagogiske kvalifikationer. Dette vedrører alene skoledelen og ikke instruktion, sidemandsoplæring og evt. uddannelsesaktiviteter i praktikforløbet.

Kravene til lærerkvalifikationer for lærere på erhvervsuddannelser beskrives i hovedbekendtgørelsens kapitel 3. Læreren skal ved ansættelsen være i besiddelse af en grundlæggende erhvervsrettet uddannelse eller anden relevant professionsuddannelse inden for et eller flere relevante uddannelsesområder. Uddannelsen skal i relevant omfang være suppleret med fortsat eller videregående uddannelse, herunder efteruddannelse.

Derudover stilles der krav om erhvervserfaring ved ansættelsen: *Lærere, der skal undervise i direkte erhvervsrettet fagligt stof, skal normalt have mindst 5 års erhvervserfaring.*

Teksten vil i denne sammenhæng henvise til relevante militærfaglige kvalifikationer og erfaring hos læreren. Disse erhvervsrettede kvalifikationer skal samtidig være aktuelle og løbende vedligeholdes igennem efteruddannelse/videreuddannelse. Det er fx faglæreren, der eksaminerer i det militærfaglige område/fag ved eksamen og dermed står som garant for det faglige niveau. Derudover kan en militærfaglig censor medvirke ved eksamen. Dette skal beskrives i forbindelse med de nærmere regler for eksamen i uddannelsesordningen og uddannelsesbekendtgørelsen.

På det pædagogiske område skal læreren være i besiddelse af følgende kvalifikationer:

§ 12. Læreren skal erhverve følgende kvalifikationer, hvis de ikke er opnået på ansættelsestidspunktet:

- 1) En bred almen baggrund: Senest 3 år efter ansættelsen skal læreren have kompetencer svarende til niveauet i den erhvervsgymnasiale fagrække, herunder efter skolens vurdering relevante fag på A-niveau. Det er skolens ansvar i samarbejde med læreren at sikre bredden i de almene kompetencer.
- 2) En erhvervspædagogisk læreruddannelse: Senest 4 år efter ansættelsen skal læreren have kompetencer fra en pædagogisk uddannelse mindst svarende til en gennemført pædagogisk diplomuddannelse. Uddannelsen påbegyndes i almindelighed senest et år efter ansættelsen.

Disse krav om pædagogisk uddannelse gælder ikke for gæstelærere og timelærere, der kun underviser få timer om ugen.

3.8 Erhvervsuddannelserne og Forsvarets uddannelsessystem

På mange områder er der en stor forskel på erhvervsuddannelserne og Forsvarets uddannelsessystem. Både uddannelsesplanlægningen og organiseringen samt gennemførelsen af uddannelserne i Hæren afviger meget fra erhvervsuddannelsessystemet. Dette kan vises igennem følgende skitse for de to systemers uddannelsesplanlægning:

Erhvervsuddannelsernes uddannelsesplanlægning	Forsvarets uddannelsesplanlægning
Uddannelsesbekendtgørelse udviklet af Undervisningsministeriet og det faglige udvalg i fællesskab	Blivende bestemmelser for uddannelse (BBU)
Uddannelsesordning udviklet af det faglige udvalg	Uddannelsesdirektiver
Lokal undervisningsplan udviklet af skolen i samarbejde med det lokale uddannelsesudvalg	Fagplaner
Fagstruktur:	
Grundfag, som udvikles af Undervisningsministeriet. Det faglige udvalg vælger grundfag til uddannelsen.	
Uddannelsesrettede fag, som udvikles af det faglige udvalg	
Specialefag herunder valgfri specialefag, som udvikles af det faglige udvalg	
Undervisningsfag i den lokale undervisningsplan, som udvikles af skolen i samarbejde med det lokale uddannelsesudvalg	
Valgfag, som udbydes af skolen	

Forsvarets uddannelsesplanlægning og gennemførelsen af uddannelserne er tæt forbundet med den konkrete opgaveløsning, som soldaten er en del af. Forsvaret udgør samtidig en meget stor og kompleks uddannelsesorganisation med en professionel pædagogisk og didaktisk kompetence, som fuldt ud er på højde med de civile erhvervsuddannelser, men de forskellige praksisser og uddannelsesdokumenter virker fremmedartede i en civil sammenhæng. Derfor skal der gennemføres et udviklingsarbejde, hvor Hærens uddannelsesplanlægning med BBUer, direktiver og fagplaner skal transformeres til den civile uddannelseskontekst i forbindelse med udvikling af uddannelsesordningen og fagene heri.

3.9 Læreplansfag og undervisningsfag

Fagene i uddannelsesordningen er det, man i didaktikken kalder læreplansfag. Dette betyder, at målene i fagene sætter rammer for skolens beskrivelse af undervisningsfag i den lokale undervisningsplan. Hvor vide rammer, der skal være for tolkning af fagene i uddannelsesordningen, bestemmer det faglige udvalg, når disse læreplansfag beskrives. Læreplansfagene er dermed også et middel for det faglige udvalg til styring af undervisningen på skolen. I nogle tilfælde vælger man ganske specifikke målbeskrivelser og i andre rummelig målbeskrivelser, der åbner et større tolknings- og handlerum på skolen.

Hærens fagplaner har en konkretiseringsgrad, der svarer til undervisningsfag i en lokal undervisningsplan, hvor direktiver og BBUer kan sammenlignes med det beskrivelsesniveau, man typisk finder i en uddannelsesordning.

Grundfag er læreplansfag, der anvendes bredt i erhvervsuddannelserne og udvikles af Undervisningsministeriet. De faglige udvalg vælger hvilke grundfag, der skal være i et givet hovedforløb. I dag er der følgende 17 grundfag til rådighed: Afsætning, biologi, dansk, design, erhvervsøkonomi, finansiering, fremmedsprog, fysik, idræt, informationsteknologi, kemi, matematik, naturfag, organisation, psykologi, samfundsfag og teknologi.

I grundfagsbekendtgørelsens bilag ses formålsbeskrivelser og målbeskrivelser mv. for typisk 4 niveauer for de enkelte grundfag.

I valg af grundfag vil det være naturligt at tage afsæt i kompetenceområderne og kompetencemålene i uddannelsesbekendtgørelsen. Grundfaget psykologi vil fx understøtte kompetenceområdet "militær fysisk og mental kapacitet". Grundfagene samfundsfag og fremmedsprog vil understøtte kompetenceområdet "Katastrofe- og humanitær bistand. Det er også muligt at inddrage AMU-mål som et fag i en erhvervsuddannelse fx vedrørende kulturforståelse.

Set i lyset af kompetencemålene og kompetenceområderne vil det være hensigtsmæssigt at inddrage følgende grundfag: *Dansk, engelsk, matematik, samfundsfag og psykologi*. I disse grundfag vil soldaten opnå en særskilt kompetenceudvikling, som ikke vil overlape væsentligt med de øvrige fag i uddannelsen. Disse fag vil også kunne bidrage til at styrke soldatens kompetencer i forhold til videregående uddannelse. Hvilket niveau disse grundfag skal gennemføres på er for tidligt at afgøre. Generelt vil det være bedre at tilstræbe et højere niveau i relativt få fag i stedet for at lægge mange grundfag ind i uddannelsen.

Det er afgørende for indførelsen af erhvervsuddannelsen for konstabler, at hærens operative opgaveløsning og evnen til at uddanne, opstille og udsende enheder opretholdes usvækket. Ambitionen må samtidig være at bidrage til et generelt uddannelsesmæssigt kvalitetsløft ved indførelse af en erhvervsuddannelse for konstabler i Hæren.

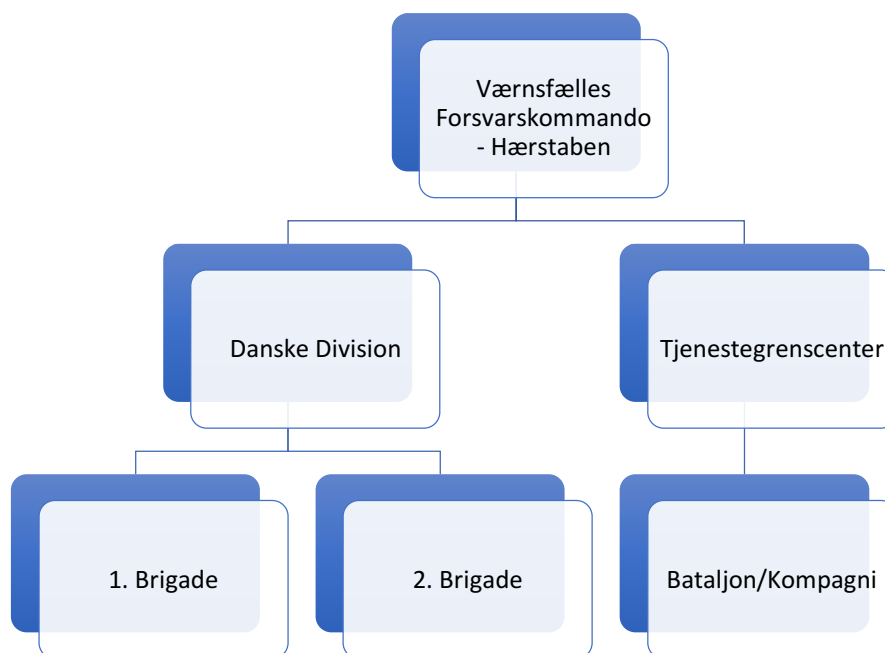
Udviklingen af uddannelsen og beskrivelsen af fagene i uddannelsesordningen skal ske i et tæt samarbejde med Hæren med henblik på at opnå den fornødne fleksibilitet og kvalitet i uddannelsens gennemførelse. Dette kræver, at udviklingsarbejdet tager højde for den militære uddannelsesplanlægning og det militære uddannelseshierarki. Dette skal beskrives nærmere i det næste kapitel.

4 Det militære uddannelseshierarki

Hærens uddannelser er opbygget i et uddannelseshierarki med Værnsfælles Forsvarskommando – Hærstaben (VFK-H), som den overordnede myndighed vedrørende hvilke temaer, hæren skal uddanne sig i.

VFK-H's uddannelsesdirektiv nedbrydes af Danske Division (DDIV) til specifikke opgaver til de to brigader (BDE). BDE er direkte uddannelsesansvarlige for de underliggende enheder af henholdsvis kamp-, artilleri-, ingeniør-, forsynings-, efterretnings- og føringsstøtte enheder.

BDE koordinerer uddannelsen indenfor deres respektive ansvarsområder med deres underlagte enheder ved at udgive detaljerede uddannelsesbestemmelser og bestemmelser for uddannelsesplanlægning og gennemførelse.

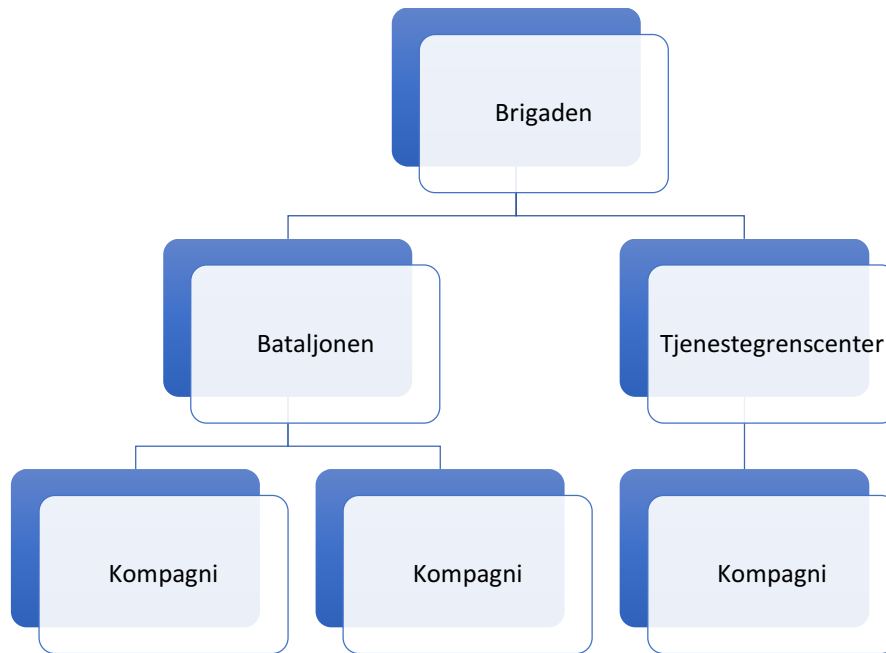

VFK-H -> DDIV -> de to BDE -> underlagte enheder af kampbataljonerne, artillerienhederne (Hærens Kamp- og Ildstøtte Center (HKIC)), ingeniørenhederne (Hærens Ingeniør- og CBRN Center(HIC)), forsyningsenhederne (Hærens Logistik Center (HLS)), efterretningsenheder (Hærens Efterretningscenter (HEC)) og føringsstøtteenheder (Hærens Føringscenter(HFC)).

Alle disse myndigheder udgiver uddannelsesdirektiver til de enkelte enheder ved deres speciale, som er koordineret og understøttet ressourcemæssigt af BDE.

Diagrammet for uddannelseshierarkiet vises på næste side.

Det kan virke en smule uoverskueligt og forvirrende med alle disse udgivende og bestemmende led. Det er det dog på ingen måde, idet disse bestemmelser, direktiver og aktivitetsoversigter (AKOS) tilsikrer, at alle enheder koordinerer deres uddannelsesniveauer til at kæmpe de samme kampmåder på samme tidspunkt, således at de enkelte enheder kan samles til én samlet enhed under brigaden når samvirkeperioden iværksættes eller når enheden skal udsendes i internationale operationer. Dermed sikres, at alle enheder uanset tjenestegren er i stand til at virke og kæmpe sammen samt har forståelse for andre tjenestegrenes virke.

4.1 Det militære curriculum

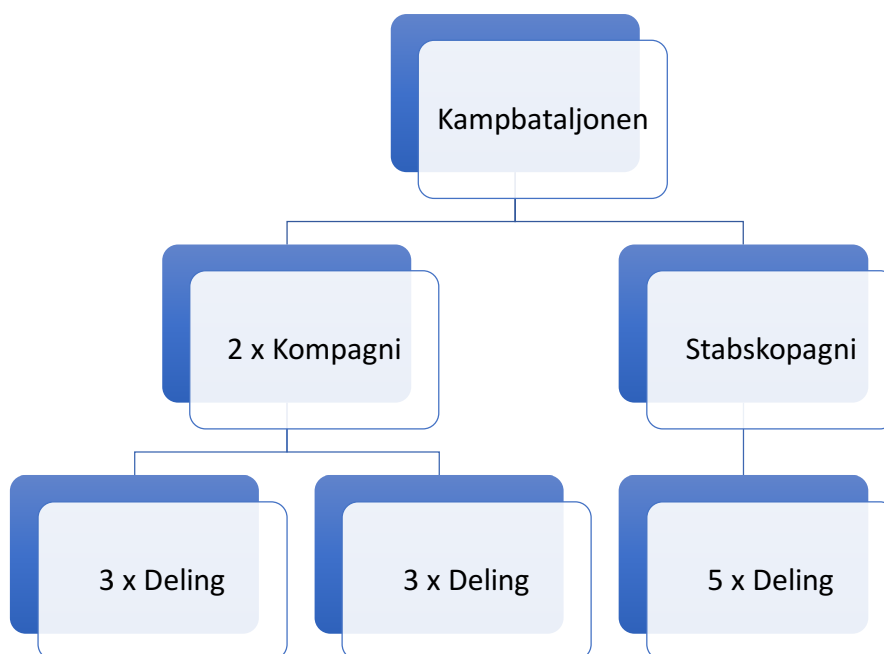
Hærens uddannelser fastlægges af VFK-H via Hærens blivende bestemmelser for uddannelse (HRN BBU) for enkeltmand og enheder; i Hærens organisations- og opstillingsskemaer, hvoraf det fremgår, hvad denne type enheder skal være uddannet til, og i Hærens uddannelsesdirektiv samt AKOS.

Det fremgår af uddannelsesbestemmelserne hvilke uddannelsesemner, de enkelte enheder skal gennemføre. Enhedernes chef udarbejder et detaljeret uddannelsesdirektiv for dennes enhed, indeholdende følgende temaer:

- Enhedens fastlagte uddannelsesmål i end state.
- Enhedens mission, vision og strategi
- Uddannelse, herunder prioritering af emner i tid og sted
- Hvorledes uddannelsen gennemføres
- Ressourcer til rådighed
- Kontrol, evaluering og rapportering
- Mødeaktivitet
- Kommunikation

Enhedens chef skal således udarbejde en detaljeret plan for, hvordan enheden opnår sit uddannelsesniveau. Planen har normalt en horisont på 3 år med henblik på at sikre et langsigtet overblik over uddannelsesmål og uddannelses terminer samt hvilke emner, der har prioritet i de givne uddannelses terminer. I det følgende tages udgangspunkt i en kampbataljon ved Den kongelige Livgarde (LG).

4.2 Organisation for en kampbataljon

4.2.1 Grundlæggende militær uddannelse (GMU)

GMU er et forudsætningskabende pensum, som alle soldater skal mestre og indeholder en repetition fra soldatens første samlede uddannelsesperiode i Hærens basisuddannelse (HBU).

GMU består af følgende fag:

Militær Fysisk Træning

Skyttetjeneste

Chemical-, Biological-, Radioactiv-, Nuclear –grunduddannelse (CBRN)

Orienteringslære

Våbenuddannelse

Radiooperatøruddannelse

Signaluddannelse

Taktisk Sanitetstjeneste for Enkeltmand

Eksercits

Basisteori

*Materielkending
Håndgranat
Pionertjeneste
Panserværnsvåben.*

GMU har en samlet varighed af ca. 29 dage.

Enhederne skal tilstræbe at gennemføre hele uddannelsespensum og i fuldt omfang, men chefen kan/skal prioritere uddannelserne i forhold til de anviste ressourcer, herunder især tiden til rådighed, således det tydeliggøres, hvilke dele eller hele emner, der kan udgå. Dette er vist ved de kursiverede emner, som har en lavere prioritering i forhold til ressourcerne.

GMU kan kategoriseres som skoleophold, da alle soldater skal gennemføre dette pensum.

4.2.2 Funktionsuddannelse

Funktionsuddannelse er en grundlæggende uddannelse, som navnet angiver, for personalet, der bestrider bestemte og særlige funktioner indenfor enheden.

Funktionsuddannelsen kan betragtes som en række specialer indenfor kampbataljonen. Det er ikke alle, der skal kunne det hele i enheden; men alle skal bringes en forståelse af hvad og hvordan, de enkelte delelementer fungerer enkeltvis. Funktionsuddannelsesfagene kan kategoriseres som valgfrie specialefag.

4.2.3 Enhedsuddannelse

Enhedsuddannelsen er en direkte fortsættelse af GMU og funktionsuddannelsen, idet de enkelte uddannelser skal bringes til at fungere i en samlet hele.

Dette gøres ved at gennemføre enhedsuddannelsesforløb.

Indledningsvis gennemføres enhedsuddannelse i rammen af gruppen – Hærens mindste enhed. Når gruppen har indarbejdet GMU og funktionsuddannelsen i deres enhed og har opnået en taktisk forståelse af, hvordan gruppen skal løse sine opgaver, udvides funktionsuddannelsen til at omfatte delingsniveauet.

På delingsniveauet er der nu tre grupper, der skal samarbejde, træne og øve de taktiske principper for delingens virke. Opgaveporteføljen bliver mere omfattende og krævende for førerpersonalet, men for den enkelte soldat er der tale om rutiner og samarbejde i en større ramme.

Når det taktiske beherskes på delingsniveauet øges kompleksiteten yderligere, idet der nu skal arbejdes på kompagniniveau. Igen er det førerne, der belastes mest, men den enkelte soldat rutineres i sin funktion, samarbejder internt i gruppen og yderligere samarbejde inden for delingsniveauet, således at kompagniet er i stand til at løse de beskrevne opgaver.

Der sker derved en progression i uddannelsesforløbet over de tre år, som kampbataljonen direktivgiver for. Hertil kan lægges de 8 måneder, som udgøres af HBU – i alt 3 år og 8 måneder.

4.2.4 Uddannelsens sammensætning

Uddannelsen er sammensat efter den enhedstype, uddannelsen omfatter. Uddannelsens indhold er fastlagt af VFK-H uddannelsesbestemmelser og udmøntes ved uddannelsesbestemmelser udarbejdet af de respektive tjenestegrenscentre (tjenestegrens specialer).

Den militære uddannelse

Fælles for alle typer af enheder er, at alle gennemfører en basisuddannelse (Hærens Basisuddannelse(HBU)) af 4 måneders varighed.

HBU og de efterfølgende 3 år og 8 måneder kan omfatte hele erhvervsuddannelsesperioden.

Soldaten fortsætter sin uddannelse ved at gennemføre Hærens reaktionsuddannelse (HRU) af 8 måneders varighed, før han/hun indtræder i stående reaktionsstyrke (SRS), som er den professionelle del af Hærens enheder. SRS har en uddannelsescyklus på 3 år.

5 Opsamling

Afslutningsvis leveres herunder en kort punktvis opsamling af indholdet i notatet.

- Styringen af erhvervsuddannelser foregår igennem nogle centrale aktører dvs. Undervisningsministeriet, tre råd og nævn, de faglige udvalg, lokale uddannelsesudvalg og erhvervsskolerne. Der til kommer et regelværk der består af erhvervsuddannelsesloven, hovedbekendtgørelsen, uddannelsesbekendtgørelser og uddannelsesordninger samt den lokale undervisningsplan.
- Arbejdsgiver- og arbejdstagerorganisationerne i Hæren/Forsvaret kan igennem repræsentation i både det faglige udvalg og det lokale uddannelsesudvalg få en afgørende indflydelse på uddannelsens udvikling, konkrete gennemførelse og kvalitet.
- En tilfredsstillende gennemførelse af HBU udgør en forudsætning for at indgå en "uddannelsesaftale" som konstabel og dermed fortsætte på Hærens reaktionsstyrkeuddannelse (HRU). Derfor er det naturligt at medtænke HBU i udviklingen af grundforløb 2 i en erhvervsuddannelse for konstabler i Hæren.
- HRU kan udgøre trin 1 i hovedforløbet. Det forhold, at soldaten er klar til udsendelse efter HRU, opfylder hovedbekendtgørelsens krav om, at et kompetencegivende trin skal kunne være grundlag for beskæftigelse. Trin 2 indeholder typisk flere specialer og her er det naturligt at inddrage de forskellige tjenestegrene i Hæren som uddannelsens specialer.
- Det er ikke et krav, at en erhvervsuddannelse skal indeholde et eux-forløb. Hvis der senere viser sig behov for dette, kan man udvikle et eux-forløb senere.
- Udvikling af et erhvervsuddannelsesforløb for voksne skal også indgå i udviklingsarbejdet. Det standardiserede hovedforløb for voksne skal bestå af fag, der indgår i den tilsvarende erhvervsuddannelse for unge. Opgaven er derfor først at få udviklet en erhvervsuddannelse til de unge i Hæren.
- I dette tilfælde er der umiddelbart vurderet ingen eksisterende faglige udvalg, som har baggrund for at ansøge om en erhvervsuddannelse til konstabler i Hæren. Derfor må der etableres et midlertidigt uddannelsesudvalg/fagligt udvalg med deltagere fra de relevante parter allerede i de tidlige faser af udviklingsarbejdet.
- Modellerne for kompetenceområderne for fællesdelen (trin 1) og specialerne (trin 2) vil være et gennemgående værktøj i uddannelsesudviklingen fra skrivning af bekendtgørelsen til uddannelsesordningen er færdig. I forbindelse med seminarer og andre drøftelser om uddannelsen vil kompetenceområderne være et vigtigt strukturerende omdrejningspunkt for de beslutninger, der skal træffes.

- Praktikken udgør en særlig problemstilling i udviklingen af en erhvervsuddannelse til konstabler i Hæren. En del af den undervisning, der i dag foregår i Hæren, kan både ses som praktik og skoleundervisning fx skydeøvelser. Uddannelsesaktiviteter i praktiktiden er ikke omfattet af reglerne om lærerkvalifikationer.
- Den væsentligste del af skoleundervisningen skal nødvendigvis foregå i Hæren i praksis som udlagt undervisning fra erhvervsskolen, da ingen erhvervsskoler har de nødvendige undervisningsfaciliteter og det nødvendige materiel.
- Udviklingen af uddannelsen og beskrivelsen af fagene i uddannelsesordningen skal ske i et tæt samarbejde med Hæren med henblik på at opnå den fornødne fleksibilitet og kvalitet i uddannelsens gennemførelse. Dette kræver, at udviklingsarbejdet tager højde for den militære uddannelsesplanlægning og det militære uddannelseshierarki.